

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **O. A.**, zast. JUDr. Ing. Jiřím Klavíkem, advokátem, se sídlem Havlíčkova 99, Chrudim III, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 24. 3. 2004, č. j. 52 Az 320/2003 - 25,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokáta JUDr. Ing. Jiřího Klavíka **se určuje** částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá shora označený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministra vnitra ze dne 18. 9. 2003, č. j. OAM-1499/AŘ-2002. Tímto rozhodnutím byl zamítnut rozklad stěžovatele a potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 5. 12. 2001, č. j. OAM–1339/VL-07-OL3-2001, kterým byl návrh stěžovatele na zahájení řízení o udělení azylu zamítnut jako zjevně nedůvodný podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně bylo vysloveno, že stěžovateli se neuděluje azyl podle § 13 a § 14 zákona o azylu, resp., že na cizince se nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Současně s kasační stížností stěžovatel požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

V žalobě, která směřovala proti uvedenému rozhodnutí, pak stěžovatel v obecné rovině namítal porušení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) a § 12, § 91 zákona o azylu. Konkrétně namítal ohrožení svobody, resp. života v domovské zemi a brojil proti posouzení věci dle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu a to z důvodu, že Polskem, tedy bezpečnou třetí zemí, pouze projížděl. Pokud jde o skutkové důvody odkazoval dále na žádost o udělení azylu, protokol o pohovoru a ostatní spisový materiál. Požadoval, aby napadané rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Následným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, byla žaloba stěžovatele zamítnuta. Ve vztahu k souzené věci z odůvodnění rozsudku krajského soudu zejména vyplynulo, že krajský soud dospěl, obdobně jako správní orgán, k závěru, že stěžovatel přicestoval z území třetí bezpečné země, Polska, kde mohl požádat o azyl. Z hlediska těchto důvodů se krajský soud zcela ztotožnil s právním názorem a závěrem žalovaného správního orgánu, že stěžovatel naplňuje podmínky ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. K námitce, že stěžovatel zemí pouze projížděl, krajský soud uvedl, že není podstatné zda zemí projížděl, či v ní pobýval, ale podstatné je to, zda měl možnost v dané zemi o azyl požádat. Na základě výše uvedeného pak žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost, ve které obecně namítal, že při projednávání žádosti o azyl došlo k pochybení správního orgánu, neboť nebyl zjištěn přesně a úplně skutkový stav věci, důkazy, které si správní orgán opatřil nebyly úplné a dále, že rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. podle stěžovatele chybí logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro něj. Vydané rozhodnutí je tak podle stěžovatele na základě porušení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 správního řádu nezákonné. Stěžovatel výše uvedené námitky doplnil tvrzením, že „v zemi původu je ohrožen na životě a nemá se kam obrátit o pomoc, protože stát takové poměry trpí a podporuje“. Stěžovatel dále uvedl, že v jeho případě jde o důvody humanitární dle § 14 zákona o azylu, přitom se odvolával na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, podle kterého nikdo nesmí být mučen nebo podroben nelidskému a ponižujícímu zacházení nebo trestu. Poukazoval i na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věci Cruz Varas a Vilvarajah; v této souvislosti dále uváděl, že v domovské zemi se není možné obrátit na policii. Stěžovatel se dále dovolával názoru formulovaného v Příručce postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, kde je v čl. 53 uvedeno: „ Může se stát, že žadatel byl podroben různým opatřením, která sama o sobě ještě nepředstavují pronásledování (např. různým formám diskriminace), ale jsou v některých případech spojená s dalšími zápornými faktory (např. obecné ovzduší nejistoty v zemi původu), v těchto situacích mohou různé se uplatňující aspekty ve svém součtu vyvolat určitý efekt, který může logicky opravňovat k tvrzení o opodstatněnosti pronásledování na kumulativním základě.“

Na základě výše uvedených skutečností pak stěžovatel požadoval, aby byl napadený rozsudek zrušen a vrácen k dalšímu řízení; rovněž požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, o nařízení veřejného soudního projednání věci, ustanovení právního zástupce, osvobození od soudních poplatků a ustanovení tlumočníka do ukrajinského jazyka.

Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 3. 8. 2004 byl stěžovateli ustanoven zástupcem JUDr. Ing. Jiří Klavík.

Na základě výzvy Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 3. 8. 2004, byla kasační stížnost ze strany stěžovatele doplněna zejména o skutečnost, že rozsudek je napadán v celém rozsahu, a to z důvodu vymezeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel dále doplnil, že za předpokladu, že Česká republika sousedí pouze s bezpečnými třetími zeměmi a stěžovatel nepřicestuje do České republiky letecky, resp. sousední země nepřestanou být třetí bezpečnou zemí, není ustanovení § 12 zákona o azylu v praxi použitelné a možnost udělení azylu je tak zcela formální. Na základě výše uvedeného pak stěžovatel požadoval, aby byl napadený rozsudek zrušen; požádal o náhradu nákladů řízení a přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný podal ke kasační stížnosti stručné vyjádření, ve kterém zejména uvedl, že popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy; odkázal na správní spis. K naplnění § 14 zákona o azylu žalovaný uvedl, že takové důvody neshledal a odkázal na judikaturu. Navrhl proto zamítnutí kasační stížnosti, nebo s odkazem na absenci platného, povinného údaje v kasační stížnosti, kterým je podle žalovaného údaj o adrese, na kterou je stěžovateli možno doručovat (stěžovatel uváděl adresu, na které se již nezdržuje), odmítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvodem, který stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Po přezkoumání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatel je zastoupen advokátem.

Před samotným posouzením věci považuje Nejvyšší správní soud za nutné předeslat, že v řízení o kasační stížnosti není jeho úkolem znovu posuzovat, zda měl být stěžovateli azyl udělen, nýbrž je jeho úkolem pouze posoudit, zda předchozí řízení naplňuje důvod či důvody vymezené v § 103 odst. 1 s. ř. s., specifikované stěžovatelem.

Z kasační stížnosti vyplynulo, že stěžovatel uplatňuje důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 pod písm. a) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Taková pochybení však Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, neshledal.

Z předloženého správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel dne 18. 2. 2001 podal návrh na zahájení řízení o udělení azylu, ve kterém ve vztahu k souzené věci uvedl, že vlast opustil v lednu 2001, a to z důvodu, že „se tam nedá žít“. Dále uvedl, že do České republiky přicestoval autobusem přes Polsko. Z protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území České republiky ze dne 14. 11. 2001 pak rovněž vyplynulo, že do České republiky přicestoval přes Polsko, při tom byl kontrolován celními orgány; musel vystoupit z autobusu a podrobit se prohlídce. Na otázku, co mu bránilo požádat o azyl v Polsku, pak výslovně uvedl, že „nic“. Jak vyplynulo dále z protokolu, důvodem žádosti o azyl byly zejména problémy s mafií, ekonomické a zdravotní potíže a problémy při studiu na vysoké škole. Z protokolu však vyplynulo, že se stěžovatel se svými problémy na místní, státní orgány neobrátil. Stěžovateli byla na závěr pohovoru (vedeného za přítomnosti tlumočníka) poskytnuta možnost, aby se s obsahem protokolu seznámil, vyjádřil se k němu, resp. navrhl jeho doplnění. Této možnosti nevyužil. Stěžovatel byl rovněž v průběhu pohovoru vyrozuměn o tom, jaké informace, dokumenty má správní orgán k dispozici při posuzování situace v domovské zemi stěžovatele, zejména pak s „Hodnocením Polska jako třetí bezpečné země z ledna 2001“, vydaným OAMP MVČR; stěžovatel seznámení s těmito informacemi, dokumenty, odmítl, ani je nijak nedoplnil.

Z takto zjištěného skutkového stavu, a to v rozhodující míře přímo od stěžovatele, vycházel správní orgán, jakož i krajský soud a jejich závěr o tom, že stěžovatel přichází z území bezpečné třetí země, Polska, tak plně vychází ze skutkového stavu zjištěného v průběhu správního řízení v souladu s příslušnými ustanoveními správního řádu. S tímto závěrem souhlasí i Nejvyšší správní soud.

Stěžovatel v kasační stížnosti konkretizoval svoje námitky tak, že z důvodu, že Česká republika sousedí pouze s bezpečnými třetími zeměmi a stěžovatel nepřicestuje do České republiky letecky, resp. sousední země nepřestanou být třetí bezpečnou zemí, není ustanovení § 12 zákona o azylu použitelné. K této obecné námitce Nejvyšší správní soud uvádí, že hlavním účelem zákona o azylu je poskytnout ochranu před zákonem vymezeným pronásledováním za uplatňování politických práv a svobod, nebo z důvodu odůvodněného strachu z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Vázanost účelu na geografickou specifičnost České republiky, resp. na způsob dopravy žadatele o azyl na její území, tak nemá podle Nejvyššího správního soudu oporu v zákoně o azylu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou třetí zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Nejvyšší správní soud s odkazem na rozhodnutí žalovaného i soudu prvního stupně uvádí, že zde není pochyb o tom, že se stěžovatel před vstupem na území České republiky zdržoval na území Polska, přičemž Polsko v případě stěžovatele splňuje podmínky bezpečné třetí země ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud s ohledem na svou ustálenou rozhodovací praxi konstatuje, že podstatou a smyslem azylového řízení je, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod), má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva

a svobody. Takovouto zemí je zpravidla právě tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o azylu. V označených námitkách proto za dané situace nemohl Nejvyšší správní soud stěžovateli přisvědčit.

K námitkám, ve kterých se stěžovatel domáhal udělení tzv. humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, a přitom se odvolával na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva a odkazoval na názor formulovaný v Příručce postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, Nejvyšší správní soud uvádí, že za situace, kdy je žádost o udělení azylu posouzena a zamítnuta je nedůvodná ve smyslu § 16 odst. 1 zákona, uvedené posouzení ve svých důsledcích znamená, že neprobíhal proces dokazování o tom, zda byly splněny podmínky ustanovení § 12 zákona o azylu. Jestliže se správní orgán nezabýval meritorně posouzením toho, zda byla či nebyla naplněna skutková podstata ustanovení § 12 zákona o azylu, pak se nemusel zabývat ani splněním ustanovení § 14 (§ 13) zákona o azylu, tj. podmínkami udělení azylu z humanitárních důvodů.

Rozhodnutí správního orgánu I. stupně však ve výroku obsahuje výrok o neudělení azylu podle § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu. Je tedy nutno konstatovat, že správní orgán pochybil, jestliže žádost stěžovatele zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 zákona o azylu a současně posuzoval a rozhodl o neudělení azylu podle § 13 (sloučení rodiny) a § 14 (humanitární azyl) a v napadeném rozhodnutí se o nich vyjadřoval. Pokud totiž v řízení o žádosti o udělení azylu vyplyne některá ze skutečností taxativně uvedených v § 16 odst. 1 zákona o azylu, pak správní orgán bez dalšího zamítne žádost. Rozhodne tedy konečným způsobem ve věci, aniž by zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pro rozhodování o udělení azylu z některého z důvodů předvídaných v ustanovení § 13 a § 14 je však určující závěr o neexistenci důvodu pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Protože tento důvod při zamítnutí žádosti podle § 16 zákona o azylu zjišťován není, dostává se výrok správního orgánu o zamítnutí žádosti podle § 16 do logického rozporu s výrokem o neudělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu. Toto formální pochybení správního orgánu však zůstává bez vlivu na zákonnost přezkoumávaného rozhodnutí a nezpůsobuje jeho nicotnost. K tomu nutno dodat, že napadené rozhodnutí žalovaného, jímž bylo rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrzeno, ve svém odůvodnění uvádí, že o udělení azylu podle § 13 zákona jmenovaný nežádal a vzhledem k důvodům zamítnutí jeho návrhu tu nebyla opora pro případné využití § 14 zákona o azylu. Ostatně Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, v odůvodnění napadeného rozsudku správně poukázal na to, že výrok o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu považuje za nadbytečný.

Nejvyššímu správnímu soudu tak nezbylo, než ani v této námitce stěžovateli nepřisvědčit.

Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že stěžovatel přichází z bezpečné třetí země a správní orgán správně žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu zamítl, přičemž krajský soud správně posoudil, že skutkový stav byl žalovaným správním orgánem zjištěn přesně, důkazy, které si správní orgán opatřil, byly úplné a tyto vyhodnotil v kontextu platné právní úpravy.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v souzené věci neshledal stěžovatelem uváděné skutečnosti, ve spojení s ustanovením § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. za opodstatněné.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl tzv. přednostně, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

K žádosti stěžovatele o nařízení veřejného soudního projednání věci se Nejvyšší správní soud odvolává na ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s., přičemž podotýká, že tam upravené důvody, pro které by bylo třeba jednání nařizovat, neshledal a rozhodoval proto bez jednání. Z tohoto důvodu nebylo třeba ani ustanovovat tlumočníka do ukrajinského jazyka. K žádosti o osvobození od soudních poplatků pak odkazuje Nejvyšší správní soud na ustanovení § 11 odst. 2 písm. ch) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého je stěžovatel od soudních poplatků osvobozen.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Protože žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádnému z účastníků se právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Vzhledem k tomu, že zástupce stěžovatele, JUDr. Ing. Jiří Klavík, byl ustanoven soudem, přiznal Nejvyšší správní soud podle § 35 odst. 7 v návaznosti na § 120 s. ř. s. označenému zástupci za zastupování v řízení o kasační stížnosti odměnu, a to v celkové výši 2150 Kč, sestávající se z odměny dle vyhlášky č. 177/1996 Sb. za dva úkony právní služby [á 1000 Kč - § 11 odst. 1 b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) cit. vyhlášky] a dvou režijních paušálů (á 75 Kč - § 13 odst. 3 téže vyhlášky).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. května 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu